

2024

(May/June)

RURAL DEVELOPMENT

(Generic Elective)

Paper : GE-4

(Rural Development Programmes and
Institutions in India)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা : 1×8=8

Answer the following questions :

(a) অন্টোদয়া অন্ন যোজনা কি ?

What is Antyodaya Anna Yojana?

(b) ৰাষ্ট্ৰীয় পুষ্টি অভিযানৰ এটা উদ্দেশ্য লিখা।

Write one objective of the National
Nutrition Mission.

- (c) বৰ্তমান ভাৰতত চলি থকা বিশুদ্ধ খোৱা পানী যোগান আঁচনিখনৰ নাম লিখা।
Name the ongoing scheme of rural drinking water supply in present India.
- (d) গ্ৰাম্য বনানীকৰণ সমিতি কোন চনত ভাৰতত গঠন হৈছিল?
In which year was the Village Forest Committee formed in India?
- (e) গ্ৰাম্য বাসগৃহ আঁচনিখনৰ নাম কি?
What is the name of rural housing programme?
- (f) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য জীৱিকা অভিযান কোন চনত আৰম্ভ হৈছিল?
In which year was the National Rural Livelihood Mission (NRLM) started?
- (g) শিশু মৃত্যু হাৰ বুলিলে কি বুজা?
What is meant by infant mortality rate?
- (h) CAPARTৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো কি?
What is the full form of CAPART?
2. তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত টোকা লিখা।
(প্রতিটো ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) : $4 \times 4 = 16$
Write notes on any four of the following (within 150 words each) :
(a) সামূহিক উন্নয়ন আঁচনি
Community Development Programme

- (b) সৰ্বশিক্ষা অভিযান
Sarva Shiksha Mission
- (c) মধ্যাহ্নভোজন আঁচনি
Midday meal scheme
- (d) সমবায় বজাৰ ব্যৱস্থা
Cooperative marketing system
- (e) তথ্য আৰু যোগাযোগ প্ৰযুক্তিবিদ্যা
ICT
3. তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো চাৰিটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া। (প্রতিটো ৫০০ শব্দৰ ভিতৰত) : $14 \times 4 = 56$
Answer any four of the following questions (within 500 words each) :
(a) গ্ৰাম্য আন্তঃগাঁথনি বুলিলে কি বুজা? ভাৰতৰ গ্ৰাম্য উন্নয়নত গ্ৰাম্য আন্তঃগাঁথনি ব্যৱস্থাই কেনেদৰে সহায় কৰে, আলোচনা কৰা।
What do you mean by rural infrastructure? Explain how rural infrastructure system has helped in rural development of India.
(b) সামাজিক বনানীকৰণৰ উদ্দেশ্যসমূহ কি কি? এই আঁচনিখনৰ সফলতা আৰু বিফলতাসমূহ পৰ্যালোচনা কৰা।
What are the objectives of social forestry? Evaluate the success and failure of this scheme.

- (c) ভাৰতৰ গ্ৰামাঞ্চলত ৰূপায়ণ হৈ থকা মহিলা আৰু শিশু কল্যাণ আঁচনিসমূহৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা।

Describe the scheme implemented for rural women and child welfare in India.

- (d) বিকেন্দ্ৰীকৰণ পৰিকল্পনা বুলিলে কি বুজা? গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ কৌশলসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

What do you mean by decentralized planning? Discuss the strategies of rural development.

- (e) বেচৰকাৰী সংগঠন বুলিলে কি বুজা? সামূহিক উন্নয়ন সংগঠন আৰু বেচৰকাৰী সংগঠনৰ মাজৰ পাৰ্থক্য লিখা।

What is NGO? Write the difference between NGO and CBO.

- (f) সমবায় ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা। সমবায় ঋণ ব্যৱস্থাই কৃষিক্ষেত্ৰৰ উন্নয়নত কেনেদৰে সহায় কৰিছে, আলোচনা কৰা।

Write briefly about the cooperative institutions. Discuss the role of credit cooperative in agricultural development.

- (g) ক্ষুদ্ৰ বিত্ত ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে CAPART এ গ্ৰাম্য উন্নয়নত কেনেদৰে ভূমিকা পালন কৰে, আলোচনা কৰা।

Discuss the role of CAPART in rural development through micro-finance.
